

Облік і оподаткування

УДК 657:334.012.64

Гаркуша Сергій Анатолійович

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Сумський національний аграрний університет

Harkusha Serhii

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation

Sumy National Agrarian University

ORCID: 0000-0002-2043-1217

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І
ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ
THEORETICAL ASPECTS OF ACCOUNTING AND TAXATION
ORGANIZATION FOR SMALL BUSINESSES IN THE
AGRICULTURAL SECTOR**

***Анотація.** Стаття присвячена актуальним теоретичним питанням організації обліку і оподаткування малого бізнесу в аграрній сфері. Розвиток аграрного сектору призвів до появи різних організаційно-правових форм підприємництва у сільському господарстві, зокрема фермерських господарств та товариств. Фермерські господарства потребують адаптації бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів та розробки системи обліку, що оптимізує облікову інформацію та пристосовує її до потреб управління. Важливо збільшити обсяг інформації, що характеризує господарську діяльність фермерських господарств, для оцінки можливостей збуту продукції, матеріально-технічного забезпечення та інноваційної привабливості. Удосконалення*

обліку та інформаційного забезпечення господарської діяльності фермерських господарств є актуальними та потребують подальшого дослідження. Фермерське господарство – це особливе господарське утворення, яке може мати або не мати статус юридичної особи та може бути створене тільки українськими громадянами. Нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування у фермерських господарствах в Україні базується на законодавстві та інших регулятивних актах, що встановлюють правила та процедури для фермерських господарств з питань оподаткування і обліку. Проблема організації обліку та оподаткування фермерських господарств в Україні є актуальною, оскільки фермерство є основою аграрного бізнесу в країнах ЄС і сприяє формуванню єдиної сільськогосподарської політики. Фермерство важливо для забезпечення населення якісними продуктами і є ключем до європейської продовольчої безпеки. Удосконалення системи оподаткування фермерських господарств спрямоване на підтримку їх розвитку як рівноправних суб'єктів господарювання в аграрному секторі та на стимулювання розвитку сільських територій. бухгалтерський облік є необхідним для всіх фермерських господарств, оскільки він допомагає в організації виробництва, оподаткуванні та складанні звітності. Він також є важливим елементом фінансового планування та контролю виробничих процесів. Розробка грамотного фінансового та матеріального планування діяльності дозволяє забезпечити відповідність між доходами та витратами. Уряд України надає державну підтримку агротоваровиробникам, що допомагає їм забезпечити конкурентоспроможність. Ця підтримка включає розвиток тваринництва та фермерських господарств. Аграрії повинні виконати певні умови, щоб отримати фінансову допомогу, яка дозволяє покращити їх фінансовий стан.

Ключові слова: фермерське господарство, малий бізнес, сільське господарство, облік, оподаткування, законодавство.

Summary. *The development of the agricultural sector has led to the emergence of various organizational and legal forms of entrepreneurship in agriculture, including farmer farms and associations. Farmer farms require adaptation of accounting to international standards and the development of an accounting system that optimizes accounting information and adapts it to management needs. It is important to increase the amount of information that characterizes the economic activity of farmer farms in order to assess the possibilities of product sales, material and technical support, and innovative attractiveness. Improving the accounting and information support of the economic activity of farmer farms is relevant and requires further research. A farmer farm is a special economic entity that may or may not have legal entity status and can only be created by Ukrainian citizens. The regulatory and legal regulation of accounting and taxation in farmer farms in Ukraine is based on legislation and other regulatory acts that establish rules and procedures for taxation and accounting issues for farmer farms. The problem of organizing accounting and taxation of farmer farms in Ukraine is relevant, as farming is the basis of agricultural business in EU countries and contributes to the formation of a unified agricultural policy. Farming is important for providing the population with quality products and is the key to European food security. Improving the taxation system of farmer farms is aimed at supporting their development as equal subjects of economic activity in the agricultural sector and stimulating the development of rural areas. Accounting is necessary for all farmer farms as it helps in organizing production, taxation, and reporting. It is also an important element of financial planning and control of production processes. Developing effective financial and material planning allows for the alignment of income and expenses. The government of Ukraine provides state*

support to agricultural producers, which helps them ensure competitiveness. This support includes the development of animal husbandry and farmer farms. Farmers must meet certain conditions to receive financial assistance, which allows them to improve their financial situation.

Key words: *farming, small business, agriculture, accounting, taxation, legislation.*

Постановка проблеми. Сучасний аграрний бізнес стикається з викликами, що виникають внаслідок змін в законодавстві. Особливо це стосується фермерських господарств і сімейних фермерських господарств, які є найбільш вразливими і незахищеними з точки зору кадрового забезпечення, інформаційної безпеки і методології організації обліку та оподаткування.

Розвиток аграрного сектору призвів до появи різних організаційно-правових форм підприємництва у сільському господарстві, зокрема фермерських господарств та товариств. Фермерські господарства є переважною формою підприємництва у сільському господарстві, оскільки вони дозволяють ефективно поєднувати підприємницьку ініціативу селян з інтересами держави, соціальною сферою і стилем життя селян. Вони допомагають селянам забезпечити стабільний дохід, зберегти традиції сільського господарства та забезпечити продовольчу безпеку країни.

Фермерські господарства є важливим елементом малого сільського господарства в більшості аграрних регіонів країни. Вони відрізняються від інших форм господарювання своїм прагненням до задоволення власних потреб, максимізації прибутку та довгострокової перспективи, незважаючи на обмежені капітальні ресурси. Фермерство може бути організоване як юридична особа або фізичні особи-підприємці, кожна з цих форм має свої особливості, переваги та недоліки. Загальне узагальнення полягає в тому, що фермерські господарства є важливими для розвитку сільського

господарства, оскільки вони сприяють задоволенню потреб фермерів, максимізації прибутку та створенню довгострокових перспектив, незважаючи на обмежені ресурси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За результатами дослідження літератури, зокрема [1–11], з'ясовано, що деякі теоретичні і практичні аспекти у цьому напрямі розглянуто у працях таких вчених та практиків, як Васильєва В.Г. [1], Гнатишин Л.Б. [2], Живко З.Б. [3], Маркус О. [4], Садовська І.Б. [10], Ярмолук О.Ф. [11] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, сьогодні теоретичні аспекти організації обліку і оподаткування малого бізнесу в аграрній сфері є актуальними і потребують постійного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначити теоретичні аспекти організації обліку і оподаткування малого бізнесу в аграрній сфері. Для цього поставили завдання визначити, в чому полягає суть організації обліку і оподаткування малого бізнесу в аграрній сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фермерські господарства потребують адаптації бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів та розробки системи обліку, що оптимізує облікову інформацію та пристосовує її до потреб управління. Важливо збільшити обсяг інформації, що характеризує господарську діяльність фермерських господарств, для оцінки можливостей збуту продукції, матеріально-технічного забезпечення та інноваційної привабливості. Удосконалення обліку та інформаційного забезпечення господарської діяльності фермерських господарств є актуальними та потребують подальшого дослідження.

Фермерське господарство – це особливе господарське утворення, яке може мати або не мати статус юридичної особи та може бути створене тільки українськими громадянами.

Закон «Про фермерське господарство» [9] встановлює правову основу для діяльності господарських утворень, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції. Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності.

Фермерське господарство може існувати як юридична особа зі статутним капіталом або як фізична особа-підприємець, який діє на підставі договору про створення фермерського господарства [9]. Незалежно від форми, фермерське господарство повинно мати своє найменування, яке зазвичай відображає прізвище керівника або назву місцевості.

Ефективність є важливим показником діяльності фермерського господарства, оскільки вона впливає на розвиток сільськогосподарської галузі. Це поняття визначається як відношення кінцевого результату виробництва до витрачених ресурсів. Основною метою ефективності є підвищення прибутків та зниження витрат виробництва. Підвищення ефективності фермерських господарств сприятиме вирішенню продовольчої проблеми, покращенню життя сільського населення, зниженню цін на сільськогосподарську продукцію та збільшенню доходів фермерів.

Категорія «ефективність» включає соціальну складову, яка не допускає зростання обсягів продукції за погіршення умов праці, зниження рівня життя та порушення екологічної безпеки. Соціальна та економічна складова ефективності взаємопов'язані, причому соціальна передуює економічній, а економічна дозволяє реалізувати соціальну.

Українські фермерські господарства вносять значний внесок у вирішення проблеми продовольчої безпеки. Однак, разом з позитивними

аспектами, існує безліч невирішених проблем. Найбільш гострими з них є технологічне та технічне відставання суб'єктів господарювання, нерівність цін на сільськогосподарську продукцію порівняно з цінами на продукцію промислових галузей, інфляція та зростання цін на засоби виробництва, мінеральні добрива та енергоносії, нестача власних оборотних коштів, складності збуту сільськогосподарської продукції, недоступність кредитів через високу відсоткову ставку та відсутність застави.

Нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування у фермерських господарствах в Україні базується на законодавстві та інших регулятивних актах, що встановлюють правила та процедури для фермерських господарств з питань оподаткування і обліку. Основні закони та нормативно-правові акти, які стосуються цієї сфери, включають такі, як Податковий кодекс України [6], Закон України «Про фермерське господарство» [9], Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [7], «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [8] та ін.

Податковий кодекс України [6] містить норми щодо оподаткування різних видів доходів та оподатковуваних операцій у сільському господарстві. Він є одним із найважливіших нормативних актів, які регулюють облік та оподаткування в Україні, включаючи фермерські господарства. Його значення для фермерських господарств полягає в наступному:

- визначає різні види податків, які можуть стосуватися фермерських господарств, такі як податок на прибуток, податок на додану вартість, податок на землю тощо. Кодекс встановлює ставки цих податків та особливості їх сплати;

- містить норми, які стосуються специфічних аспектів оподаткування сільськогосподарських суб'єктів, включаючи фермерські господарства. Наприклад, він може передбачати пільги чи спеціальні

оподаткування для окремих видів діяльності, які є характерними для сільського господарства;

- визначає, які інформаційні звіти та декларації повинні подавати суб'єкти господарювання, включаючи фермерські господарства, а також регламентує терміни їх подачі;

- визначає права та обов'язки суб'єктів господарювання, включаючи фермерські господарства, у сфері оподаткування, включаючи право на пільги та засоби захисту від недобросовісних податкових органів;

- визначає процедури оскарження податкових рішень і скарг на дії податкових органів, що дозволяє фермерським господарствам захищати свої права в разі спорів з податковими органами.

Загалом, Податковий кодекс України має основне значення для фермерських господарств, оскільки він створює правову базу для оподаткування та регулювання фінансової діяльності цих підприємств. Фермерські господарства повинні дотримуватися його положень, щоб забезпечити відповідність законодавству та уникнути податкових проблем.

Закон України «Про фермерське господарство» [9] визначає правові засади функціонування та діяльності фермерських господарств в Україні. Цей закон має значення для регулювання оподаткування та обліку у фермерських господарствах в наступних аспектах:

- встановлює порядок створення та реєстрації фермерських господарств, їх правовий статус, правила участі громадян у фермерських товариствах, а також вимоги до складу та структури фермерських господарств;

- встановлює вимоги щодо обліку фінансової діяльності фермерських господарств, включаючи ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та внесення змін у статутні капітали фермерських товариств;

- містить положення щодо оподаткування фермерських господарств, включаючи податок на прибуток, податок на додану вартість, податок на землю та інші податки. Він може передбачати спеціальні пільги та режими оподаткування для фермерських господарств з метою підтримки їх діяльності;

- визначає компетенцію та повноваження органів державного управління та контролю у сфері фермерського господарства;

- передбачає механізми підтримки й розвитку фермерських господарств, включаючи можливість отримання фінансової підтримки, грантів, кредитів та інших форм допомоги для розвитку сільського господарства.

Закон України «Про фермерське господарство» [9] створює правовий фреймворк для функціонування цих господарств та регулювання фінансової та податкової діяльності даних суб'єктів. Він допомагає сприяти розвитку сільського господарства в Україні, забезпечуючи певний рівень законодавчої підтримки для фермерських господарств і встановлюючи правила гри для їх оподаткування та фінансової діяльності.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [7] має особливе значення для регулювання обліку в фермерських господарствах, оскільки він встановлює організацію бухгалтерського обліку та порядок складання фінансової звітності. Основні аспекти значення цього закону для фермерських господарств включають:

- визначає принципи бухгалтерського обліку, які повинні застосовуватися всіма суб'єктами господарювання в Україні, включаючи фермерські господарства. Це сприяє однаковому та стандартизованому обліку фінансових операцій, що полегшує порівняння фінансової інформації і сприяє відкритості та довірі;

- встановлює правила щодо складання фінансової звітності, це дозволяє фермерським господарствам представляти свою фінансову інформацію відповідно до вимог законодавства;

- визначає терміни та процедури для складання та подання фінансової звітності. Це допомагає фермерським господарствам вчасно та правильно скласти звіти та дотримуватися податкових та бухгалтерських обов'язків;

- оскільки фінансова звітність впливає на обчислення податків, правильне застосування принципів бухгалтерського обліку, встановлених цим Законом, може мати важливий вплив на обсяги оподаткування фермерських господарств. Фінансова звітність надає податковим органам важливу інформацію для обчислення податкових зобов'язань.

Таким чином, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [7] виконує ключову роль у створенні системи бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні, включаючи фермерські господарства, і допомагає забезпечувати достовірність та порівнюваність фінансової інформації в цьому секторі.

НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [5] має особливе значення для регулювання обліку та оподаткування у фермерських господарствах в Україні. Цей стандарт визначає правила та процедури для складання спрощених фінансових звітів, які можуть бути використані фермерськими господарствами з обмеженим обсягом фінансових операцій. Основні аспекти значення цього стандарту для фермерських господарств включають:

- надає можливість фермерським господарствам скласти спрощені фінансові звіти, які вимагають менше деталей та обсягу інформації, порівняно зі стандартними фінансовими звітами. Це спрощує процес обліку та звітності і допомагає зменшити адміністративні витрати;

- враховує вимоги законодавства України щодо фінансової звітності та обліку, що робить його важливим інструментом для фермерських господарств у дотриманні податкових та бухгалтерських вимог;

- спрощені фінансові звіти надають фермерським господарствам базову фінансову інформацію, яка може бути корисною для прийняття рішень щодо фінансової стратегії та планування;

- враховує міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, забезпечуючи відповідність української фінансової звітності міжнародним стандартам, які можуть бути важливими для взаємодії з іноземними партнерами та інвесторами.

Узагальнюючи, НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [20] відіграє важливу роль у спрощенні процесу обліку та звітності для фермерських господарств з обмеженим обсягом фінансових операцій, забезпечуючи відповідність законодавству та сприяючи зменшенню адміністративних витрат.

«Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [8] є важливим документом для регулювання обліку та оподаткування в фермерських господарствах. Це документ, який визначає вимоги до документального оформлення бухгалтерських записів і документів, які використовуються під час ведення обліку та податкової звітності. Значення цього положення для фермерських господарств включає наступні аспекти:

- встановлює правила щодо того, яким чином повинні бути документовані всі фінансові транзакції та облікові записи в фермерських господарствах. Це включає в себе вимоги до форматів документів, порядку оформлення і зберігання документів;

- правильне документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку допомагає забезпечити достовірність та

об'єктивність обліку фінансових операцій у фермерських господарствах. Це є важливим для відображення реальної фінансової ситуації підприємства;

- допомагає фермерським господарствам дотримуватися вимог податкового та бухгалтерського законодавства, включаючи вимоги до облікової документації;

- записи, які відповідають вимогам положення, полегшують процес аудиту і перевірки фінансової звітності фермерського господарства. Це сприяє зменшенню можливих податкових ризиків і допомагає уникнути непорозумінь з податковими органами;

- правильне документальне забезпечення обліку допомагає підприємствам складати фінансові звіти та іншу звітність, необхідну для оподаткування, швидше та без помилок.

Таким чином, Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [8] має велике значення для фермерських господарств, оскільки воно сприяє правильному і системному веденню обліку та документуванню фінансових операцій, що в свою чергу допомагає забезпечити дотримання податкових та бухгалтерських вимог і сприяє ефективному оподаткуванню та фінансовому управлінню.

Додаткові норми та правила можуть бути встановлені іншими регуляторами, такими як Міністерство аграрної політики та продовольства України, для регулювання специфічних аспектів фермерських господарств. Усі ці нормативно-правові акти встановлюють правила стосовно обліку доходів та витрат, податкових ставок, спеціальних пільг для сільськогосподарських суб'єктів, включаючи фермерські господарства. Порухення цих правил може призвести до податкових штрафів та інших правопорушень.

Фермерські господарства також можуть скористатися різними спеціальними програмами та підтримкою від держави для розвитку

сільськогосподарського сектора. Тому, крім основного законодавства, важливо слідкувати за додатковими програмами та ініціативами, які можуть стосуватися фермерських господарств в конкретному регіоні України.

Сучасний аграрний бізнес стикається з викликами, пов'язаними зі змінами в законодавстві, які стосуються фермерських господарств. Ці зміни в законодавстві ставлять під загрозу інформаційну безпеку, кадрове забезпечення, оподаткування та методологію організації обліку в цих господарствах. Такі господарства є найбільш вразливими і незахищеними від цих викликів.

Проблема організації обліку та оподаткування фермерських господарств в Україні є актуальною, оскільки фермерство є основою аграрного бізнесу в країнах ЄС і сприяє формуванню єдиної сільськогосподарської політики. Фермерство важливо для забезпечення населення якісними продуктами і є ключем до європейської продовольчої безпеки.

Маркус О. та Колесник Ю. [4, с. 221] в своєму дослідженні розглядають чотири основні форми ведення бухгалтерського обліку - загальну, просту, спрощену та автоматизовану. Ці форми відрізняються процесом організації обліку та подання звітності. Керівник фермерського господарства повинен самостійно вибрати оптимальну форму ведення обліку, враховуючи розмір господарства, чисельність працюючих та податкове навантаження.

Ярмолюк О.Ф. та Вітер С.А. [11] вказують, що у сучасних умовах господарювання надійне інформаційне забезпечення є важливим для будь-якої господарської одиниці. Фермерські господарства можуть використовувати різні форми бухгалтерського обліку, включаючи автоматизовану форму. Загальна діджиталізація інформаційного простору та модернізація сфери обліку й оподаткування сприяють зростанню попиту

на діджитал-трансформацію облікової системи та системи документообігу. Використання електронного документообігу допомагає прискорити процеси отримання якісної оперативної інформації та оптимізувати процедури створення та проходження документів, що створює передумови для зростання ефективної діяльності підприємства в цілому.

У статті Васильєвої В.Г., Коновалової О.В. та Січевої К.В. [1, с. 121] досліджуються особливості та проблеми бухгалтерського обліку в фермерських господарствах. Автори виявили, що більшість фермерських господарств не мають витрат, які можна було б віднести до майбутніх періодів, тому рахунок «Витрати майбутніх періодів» не є необхідним. Також встановлено, що витрати на оренду основних засобів або підписку на газети та журнали є незначними і можуть бути відразу віднесені на витрати виробництва. Вказано також на необхідність посилення контролю й аналізу виробничих витрат для групування їх відповідно до потреб аналізу та впливу на фінансові результати фермерських господарств.

Садовська І.Б., Бабіч І.І. та Нагірська К.Є. [10, с. 51] вказують на проблеми у веденні бухгалтерського обліку, які вимагають наявності фахівців з професійними навичками. З метою уникнення фінансових санкцій та отримання підтримки державних програм, рекомендується використовувати послуги аутсорсингу, особливо в умовах обмеженої кількості працівників у більшості господарств. Це сприятиме розвитку господарств.

Живко З.Б., Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С., Ціцька Н.Є. [3, с. 390] дійшли до висновку, що фінансова звітність аграрних підприємств має на меті надати інформацію про результати діяльності, фінансовий стан, рух грошових коштів та капіталу підприємства для зовнішніх і внутрішніх користувачів. Зовнішніми користувачами можуть бути інвестори,

кредитори, податкові і регулюючі органи, міністерства і галузеві відомства, споживачі. Інформація, яка враховує особливості аграрного сектору, є важливою для більшості користувачів, оскільки вона допомагає належним чином оцінювати фінансовий стан і приймати управлінські рішення.

У фермерських господарствах актуальним питанням є порядок оподаткування, який може бути здійснений за допомогою загального порядку оподаткування або єдиного податку для виробників сільськогосподарської продукції.

Бухгалтерський облік є важливою складовою сільського господарства, яке вважається рівноправним учасником державної економіки. Організація бухгалтерського обліку для фермерських господарств допомагає визначити систему оподаткування та процеси обліку, залежно від виду вирощування тварин або рослинних культур.

Система оподаткування повинна враховувати інтереси держави та фермерських господарств, зокрема, шляхом диференціювання оподаткування сільськогосподарських товаровиробників залежно від їх розміру та форми власності. Однак, встановлені обмеження щодо віднесення фермерських господарств до категорії сільськогосподарських підприємств, зокрема, необхідність приватної власності, включаючи землю, у Податковому кодексі можуть ускладнювати цей процес, вважає Гнатишин Л.Б. [2, с. 171].

У фермерських господарствах, як і в інших сільськогосподарських підприємствах, можна обрати систему оподаткування - загальну або спрощену. У спрощеній системі оподаткування основним податком є єдиний податок, який розраховується на основі площі

сільськогосподарських угідь. Фермерські господарства також сплачують інші загальнодержавні та місцеві податки.

Зміни в законодавстві про фермерське господарство призвели до перегляду вимог податкового законодавства. Для сімейних фермерських господарств та інших сільськогосподарських товаровиробників, які є платниками спрощеної системи оподаткування, виникла необхідність сплачувати ПДВ. Для великих фермерських господарств, які мають понад 100 гектарів землі, доцільно зберегти існуючу спрощену систему оподаткування. Сімейні фермерські господарства можна виділити в окрему групу платників єдиного податку. Для приватних підприємців фізичних осіб варто встановити фіксовану суму єдиного податку з прив'язкою до мінімальної заробітної плати або прожиткового мінімуму. Звідси, на рис. 1 представлена модель системи оподаткування фермерських господарств [2, с. 173].

Удосконалення системи оподаткування фермерських господарств спрямоване на підтримку їх розвитку як рівноправних суб'єктів господарювання в аграрному секторі та на стимулювання розвитку сільських територій.

Фермерські господарства – це господарюючі суб'єкти, що займаються виробництвом, переробкою та продажем сільськогосподарської продукції з метою отримання прибутку. Вони можуть бути юридичними або фізичними особами і підлягають державній реєстрації. Фермерські господарства мають можливість обирати між загальною та спрощеною системою оподаткування. Загальна система оподаткування базується на оподаткуванні прибутку, тоді як спрощена система - на оподаткуванні площі земельних ділянок. Більшість фермерських господарств використовують спрощену систему

оподаткування, зокрема платники єдиного податку 4 групи, які оподатковуються за площею земельних ділянок..

Рис. 1. Пропозиції щодо оподаткування фермерських господарств

Джерело: узагальнено на основі [2]

Висновки. Отже, бухгалтерський облік є необхідним для всіх фермерських господарств, оскільки він допомагає в організації виробництва, оподаткуванні та складанні звітності. Він також є важливим елементом фінансового планування та контролю виробничих процесів.

Розробка грамотного фінансового та матеріального планування діяльності дозволяє забезпечити відповідність між доходами та витратами.

Уряд України надає державну підтримку агротоваровиробникам, що допомагає їм забезпечити конкурентоспроможність. Ця підтримка включає розвиток тваринництва та фермерських господарств. Аграрії повинні виконати певні умови, щоб отримати фінансову допомогу, яка дозволяє покращити їх фінансовий стан.

Література

1. Васильєва В.Г., Коновалова О.В., Січева К.В. Особливості організації обліку доходів і витрат у фермерських господарствах. *Економічний простір*. 2019. № 148. С. 116-128. doi: <https://doi.org/10.30838/P.ES.2224.290819.116.576>.
2. Гнатишин Л.Б. Перспективи оподаткування фермерських господарств. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти : матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (19-21 березня 2019 р.)*. Ч. 1. Львів : ЛНАУ, 2019. С. 171-174. URL: <http://surl.li/pakfd> (дата звернення: 02.01.2024).
3. Живко З.Б., Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С., Ціцька Н.Є. Звітність аграрних підприємств: зарубіжна й вітчизняна практика. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5, № 2. С. 383-392. URL: <http://surl.li/paknq> (дата звернення: 03.01.2024).
4. Маркус О. і Колесник Ю. Організація обліку та оподаткування фермерських господарств. *Молодий вчений*. 2020. № 10 (86). С. 219-222. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-46>.
5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів

- України від 15.03.2000 р. № 39. *Верховна Рада України : офіційний вебпортал*. URL: <http://surl.li/avvbn> (дата звернення: 09.01.2024).
6. Податковий кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.01.2024).
 7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 09.01.2024).
 8. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. *Верховна Рада України : офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 08.01.2024).
 9. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення: 08.01.2024).
 10. Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.Є. Організація обліку і оподаткування у фермерських господарствах в контексті професійного бухгалтерського судження. *Облік і фінанси*. 2019. № 4 (86). С. 45-53. URL: <http://surl.li/pakjt> (дата звернення: 02.01.2024).
 11. Ярмолюк О.Ф., Вітер С.А. Раціональний документообіг в організації обліку фермерських господарств. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.91>.

References

1. Vasyliieva V.H., Konovalova O.V. ta Sicheva K.V. (2019). Osoblyvosti orhanizatsii obliku dokhodiv i vytrat u fermerskykh gospodarstvakh [Features of income and expense accounting in farms]. *Economic space*. no. 148, pp. 116-128. doi: <https://doi.org/10.30838/P.ES.2224.290819.116.576> [in Ukrainian].
2. Hnatyshyn L.B. (2019). Perspektyvy opodatkovannia fermerskykh gospodarstv [Prospects of taxation in agricultural farms]. *Current Issues in Modern Business: Accounting, Financial, and Management Aspects: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference* (March 19-21, 2019). Part 1. Lviv: LNAU, pp. 171-174. Available at: <http://surl.li/pakfd> [in Ukrainian].
3. Zhyvko Z.B., Hnatyshyn L.B., Prokopyshyn O.S., Tsitska N.Ye. (2020). Zvitnist ahrarnykh pidpriemstv: zarubizhna y vitchyzniana praktyka [Reporting of agricultural enterprises: foreign and domestic practices]. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. vol. 5, no. 2, pp. 383-392. Available at: <http://surl.li/paknq> [in Ukrainian].
4. Markus O., Kolesnyk Yu. (2020). Orhanizatsiia obliku ta opodatkovannia fermerskykh gospodarstv [Accounting and Taxation Organization for Farms]. *Young scientist*. no. 10 (86), pp. 219-222. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-46> [in Ukrainian].
5. Natsionalne Polozhennia (standart) bukhholderskoho obliku 25 «Sproshchena finansova zvitnist»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 15.03.2000 r. № 39 [National Regulation (Standard) of Accounting 25 «Simplified Financial Statements»: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 15.03.2000 no. 39]. *Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Available at: <http://surl.li/avvbn> [in Ukrainian].
6. Podatkovi kodeks Ukrainy: Kodeks vid 02.12.2010 r. № 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Code dated December 2, 2010, no. 2755-VI]. (2011). The

- Official Bulletin of the Verkhovna Rada.* Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
7. Pro bukhhaltenskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. № 996- XIV [About accounting and financial reporting in Ukraine: Law dated July 16, 1999, no. 996-XIV]. (1999). *Official Bulletin of the Verkhovna Rada.* Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian].
 8. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dokumentalne zabezpechennia zapysiv u bukhhaltenskomu obliku: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 24.05.1995 r. № 88 [Approval of the Regulation on documentary support of records in accounting: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated May 24, 1995, no. 88]. *Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal.* Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> [in Ukrainian].
 9. Pro fermerske hospodarstvo: Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 r. № 973-IV [About farming: Law of Ukraine dated 19.06.2003 no. 973-IV]. (2003). *Official Bulletin of the Verkhovna Rada.* Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> [in Ukrainian].
 10. Sadovska I.B., Babich I.I., Nahirska K.Ye. (2019). Orhanizatsiia obliku i opodatkuvannia u fermerskykh hospodarstvakh v konteksti profesiinoho bukhhaltenskoho sudzhennia [Accounting and taxation organization in agricultural farms in the context of professional accounting judgment]. *Accounting and Finance.* no. 4 (86). pp. 45-53. Available at: <http://surl.li/pakjt> [in Ukrainian].
 11. Yarmoliuk O.F., Viter S.A. (2021). Ratsionalnyi dokumentoobih v orhanizatsii obliku fermerskykh hospodarstv [Rational document flow in the accounting of agricultural farms]. *Efficient economy.* no. 7. doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.91> [in Ukrainian].